

Kroppedal Museum Årsberetning 2020

Forsidebillede

Fotograf Christopher Larsen har taget fotoet fra kirketårnet på den helt nye Taastrup Nykirke i senest 1908. Det var året, hvor man fik brolagt Køgevej, nu Taastrup Hovedgade. Kirken er indviet i 1907, så vi har derfor en nogenlunde datering. Fra tårnet ser vi mod øst den noget opkørte Jernbane Allé, hvor der i de år var begyndt at blive opført villaer. Enkelte fra dengang findes stadig på de to veje. I hjørneejendommen havde købmand Christen B.G. Gindrup købmandsforretning. Han opførte ejendommen i 1901 og drev forretningen indtil 1917.

Fra Inge Aasmuls samling, Blaakildegaard 2020.

KROPPEDAL MUSEUM

Kroppedals Allé 3

2630 Taastrup

Tlf. 43 30 30 00

CVR: 26 58 90 02

Indledning	side 4
Kroppedal i tal	side 6
Udstillinger og aktiviteter	side 7
Skoletjeneste og børneaktiviteter	side 8
Forvaltning og undersøgelser	
• Arkæologiske undersøgelser	side 9
• Tilsyn med fredede fortidsminder	side 14
• Beretning for Nyere Tid	side 15
Danefæ	side 17
Astronomihistorie	side 18
Forskning	side 19
Registrering og bevaring	side 20
Kroppedals Arkiver	
• Indledning til de fire arkiver	side 22
• Albertslund	side 22
• Ishøj	side 23
• Herlev	side 24
• Høje-Taastrup	side 25
Personale, bestyrelse og råd	side 26

Indledning

2020 har været et meget langt år for mange. Det gælder også for Kroppedal Museum. Da coronaen ramte Danmark i marts, stod vi på museet i en situation, som ingen havde oplevet før. I første omgang blev alle hjemsendt, men hurtigt genoptog dele af museet sit almindelige arbejde. De arkæologiske udgravninger fortsatte, da vi vurderede at der ikke var nogen stor smitterisiko ude på udgravningsfeltet. Inde på museet fandt vi en arbejdsform, hvor vi holdt god afstand til hinanden og sikrede en god hygiejne med masser af sprit. I løbet af maj fik vi lov til at genåbne udstillingen, med restriktioner for, hvor mange gæster der måtte være i huset. Det var vigtigt for Kroppedal Museum igen af kunne slå dørene op, da det er en central del af museets DNA, at have gæster i vores udstilling. Efter en forholdsvis rolig sommer og efterår ramte pandemien endnu engang i november, og vi måtte igen lukke museet for gæster.

Coronaen har også betydet en række aflyste arrangementer. Således har der ikke været afholdt almindelige Stjerneaftner i 2020. Enkelte er dog blevet gennemført, med et stærkt reduceret antal deltagere. Stjerne aftenerne bliver arrangeret i samarbejde med KAF, - Københavns astronomiske forening. I september døde KAFs mange årlige formand Gunnar Tyrsted. Det er ikke blot et stort tab for KAF, men også for museet. Gunnar var meget vellidt på museet, og har i mange år lagt en meget stor arbejdsindsats i stjerneaftenerne.

Aktiviteter i efterårsferien og juleferien også blevet gennemført i reduceret form, hvor arrangementerne er henvist til at foregå udendørs og i små grupper. Massive aflysninger af allerede aftalte skolearrangementer har også præget 2020.

De mange nedlukninger af kulturinstitutionerne, - samt det faktum at mange arbejder hjemmefra, og derfor har fået mere fleksible arbejdstider, - har betydet, at vi har kunnet registrere betydeligt flere gæster i Vestskoven. Museets parkeringspladser har således været fyldt op i store dele af foråret, til trods for at udstillingerne var lukkede. Det er selvfølgelig ærgerligt, at skovgæsterne ikke kunne se museet, til gengæld lagde mange turen ned forbi Haralds Bro, og fik alligevel lidt kulturhistorie med hjem.

For at sikre en stabil og tæt styring af museets økonomi, hjemtog museets ledelse økonomistyringen fra en ekstern bogholderivirksomhed. Det betød at Michala Kure tiltrådte stillingen som museets økonomiansvarlige efter årsskiftet. I løbet af 2020 har hun skabt ny struktur på mange af museets administrative områder.

Museets ledelse har i 2020 brugt mange ressourcer på den ønskede fusion med Forstadsmuseet. Museumschef Mads Thernøe har sammen med museumschefen fra Forstadsmuseet Poul Sverrild skrevet visioner og strategier for det fremtidige samlede Vestegns Museum. Blandt andet bevilligede de tre kommuner Albertslund, Høje Taastrup og Hvidovre

Billedet er en del af museets fotodokumentation af den første corona-nedlukning. Foto Inge Vest-Andersen

midler til en ekstern konsulentrapport, der skulle vurdere grundlaget for en kommende fusion. Der arbejdes forsat på at realisere fusionen, der nu behandles politisk af de tre borgmestre.

I forbindelse med fusionsplanerne, er der blevet lavet en bygningsgennemgang af museets ejendom på Kroppedals Allé. Det er vigtigt at vi har et klart overblik over status på museets bygningsmasse, før vi indgår et evt. ægteskab med Forstadsmuseet. Ikke overraskende viste det sig, at gården flere steder trænger til en kærlig hånd. Der er derfor afsat ekstra midler til vedligeholdelse i 2021, og der er blevet udarbejdet en vedligeholdelsesplan.

Projektet Vikingevej- og bro blev officielt afsluttet med udgangen af 2019, men enkelte dele af projektet fortsatte ind i 2020. Blandt andet udløb naturvejleder Kristian Blichers kontrakt først i maj måned. Den sidste del af projektansættelsen brugte Kristian primært på at afrapportere til Friluftsrådet. Det sidste punktum for projektet blev sat ved årets udgang, med udgivelsen af en bog om projektet. Bogens titel er Vejen til Vikingerne - broen mellem to verdener. Bogen fortæller om de mange hundrede mennesker, der sammen har realiseret et stort projekt. Bogen er fyldt med flotte billeder af det daglige arbejde på vej og bro, skolebesøg, særarrangementer, udstillinger og meget mere. Alt i alt et flot punktum for et flot projekt. Kroppedal Museum vil gerne takke alle der har deltaget i projektet, ikke mindst fonde, kommuner og andre bidragsydere.

I 2020 har museet også været på rundtur til de 15 kommuner hvor museet har det antikvariske ansvar. Vi fortalte om museets arbejde med museumslovens kapitel 8, og viste eksempler på vores lokale aktiviteter. Det var nogle gode besøg, da flere kommuner kun havde en vag forestilling om det arbejde museet servicere dem med. Det er vigtigt for museet at have en tæt kontakt til kommunerne, da vi samarbejder om at sikre de lokale kulturhistoriske værdier.

Museets besøgstal 2020

Udstillinger	2019	2020
Kroppedal Museum	13.432	3.101
Cafégæster		792
Blaakildegård	789	203
Bredebjerggård/Fyrsten	1.419	165
Vandtårnet	545	230
I alt	16.185	4.491

Arkiver	2019	2020
Høje-Taastrup	469	449
Albertslund	1.271	391
Herlev	1.247	330
Ishøj	727	455
I alt	3.714	1.625

For Arkiver tælles arkivbesøgende og deltagere ved arrangementer arrangeret af arkivet.

Skoletjenester	2019	2020
Kroppedal Museum	1.035	981
Miniplanetarium	1.269	0
Vikingebro	3.195	0 (tæller nu under alm. skoletjeneste)
I alt	5.499	981

Næsten 800 gæster har hygget og drukket en kop kaffe i Kroppedal Museums hyggelige butik.

Årets Arrangementer

I 2020 har det været begrænset med arrangementer på Kroppedal Museum på grund af Corona. Alligevel har der været 18 arrangementer i løbet af året af forskellig art.

Stjerneaftener har vi kunne holde med færre deltagere og fordi en del af, eller hele arrangementet er foregået uden-dørs, og diverse omvisninger, både i astronomi- og vikinge-udstillingen, har været mulige i de perioder hvor museet har været åbent med myndighedernes retningslinjer.

Der har været skruet ekstra op for sommerferieaktiviteterne, hvor astronomien har holdt raketværksted og museet har taget besøgende med på "vikinge-vandring".

Den 25. maj fejrede museet genåbningen efter første nedlukning, med omvisning i udstillingen og bobler til de besøgende.

Sommeraktivitet om våbenskjolde og heraldik

Sommerferieaktiviteten for børn på Kroppedal var at man kunne komme og male sit eget våbenskjold og få viden om traditionerne indenfor våbenskjolde og heraldik. Gamle våbenskjold fra de omkringliggende herregårde og deres historie blev præsenteret, sammen med byvåbnene fra Høje Taastrup, Albertslund, Brøndby, Herlev, Ishøj og Hvidovre kommuner. Derudover blev historien om Ole Rømers våbenskjold også fortalt. Våbenskjoldet findes kun få steder, blandt andet på hans pendulur, som kan ses i Kroppedal Museums astronomi udstilling. På selve våbenskjoldet kan man se et stykke bøsseflint til venstre og et fyrstål til højre. Flint mod stål symboliserer en gnist. En gnist fører til ild, og ild fører til lys – altså lysets tøven, som var Ole Rømers største opdagelse i 1665.

Udstilling om seglstamper

I kombination med sommerferieaktiviteten, blev der lavet en lille udstilling med lokale signeter og seglstamper. Tanken var at give et helhedsbillede af udviklingen af forskellige former for identifikation helt tilbage fra 1100-tallet, for både store og små.

Der blev fremstillet mange flotte og personlige våbenskjold og de der havde lyst, kunne få lagt deres kunstværk på museets Facebookside.

OLE RØMERS VÅBENSJOLD

Ole Rømer var en kendt dansk astronom, der blev født 1644 i Århus og døde 1710 i København. Hans største bedrift var da han opdagede lysets tøven i 1675. Ole Rømer havde mange erhverv gennem livet. Han var en højt stående embedsmand og tæt på Christian 5. Det er sandsynligvis derfor han fik tildelt sit våbenskjold.

Et af de få steder man kan se Ole Rømers våbenskjold, er på hans pendulur. Et pendulur er et uundværligt instrument for en astronom i arbejdet med observationer af himmellegemer. Våbenskjoldet er graveret i den dækplade, som skjuler lodsnorens trisse.

På våbenskjoldet kan man se et stykke bøsseflint til venstre og et fyrstål til højre. Flint mod stål symboliserer en gnist. En gnist fører til ild, og ild fører til lys – altså lysets tøven.

Våbenskjoldet på uret kan ses i udstillingen om Ole Rømer her på Kroppedal Museum.

Ole Rømer grundlagde også landobservatoriet Tusculanum, som man kan se markeringen af i Vestskoven, tæt på museet.

Formidling og skoletjeneste

Naturvejleder Elsebeth Holm som shaman til Jernalderdage på Strandgårdsskolen.

Hans Petersen også kaldet "Gymnastik-Petter" stod for pigernes gymnastik, hvor de lavede mange opvisninger.

SKOLETJENESTE:

I skoletjenesten har der været en del aflysninger på grund af skolernes nedlukning. Alligevel har der været klasser, når museet har været åbent. Vi har afholdt nogle af museets faste forløb som KÆMP SOM EN VIKING og ET LIV MED DØDEN, dog med lidt ændringer så forløbene blev corona-venlige. Heldigvis ligger museet i et område, hvor det er nemt at afholde en større del af forløbene udendørs.

Et eksempel på et lidt anderledes og skræddersyet forløb er, at vi har været ude på en skole i Høje Taastrup med jord fra en affaldsgrube fra en ægte arkæologisk udgravning. I skolegården blev eleverne sat ind i arkæologens arbejde, eleverne fik forklaret, hvilken udgravning jorden kom fra og hvordan man behandler arkæologiske fund. Derefter fik de udleveret et sold og spande med jord, hvor de så kunne gå i gang med at finde potteskår, forarbejdet flint og knogler. Som altid er det et stort hit at finde "ægte" ting fra oldtiden.

Sengeløse Skole har haft to dage ved Kroppedal, hvor de havde et skræddersyet stenalderforløb i skolehytten i skoven. Eleverne fik lært om både jægerstenalderen og bondestenalderen og fik derudover lært at slå flint, de fremstillede lerkrukker i pølseteknik og fik kigget på skoletjenestens stenalderredskaber.

Ishøj Kulturpakke blev i 2020 afholdt i januar og februar måned og var derfor et af de få skoletilbud der ikke blev ændret på grund af Corona. Eleverne fra 3. klasse var på Bredekærgård i Tranegilde Landsby. Her lærte de om livet i den romerske jernalder og de fik lov til at være arkæologer, der anvendte de nye knoglekasser, der blev færdige i oktober 2019. Efterfølgende var Kroppedal Museum med til, i samarbejde med skolens naturvejleder Elsebeth Holm, at lave Jernalder-

dage på Strandgårdsskolen, hvor eleverne lavede jernalderaktiviteter i fire dage. Det var en stor succes og eleverne fik prøvet en masse sjove aktiviteter, hvor de som afslutning ofrede mad til guderne i søen sammen med shamanen.

Årets Elevbyråd kunne desværre ikke holdes i Byrådssalen i år på grund af Corona. I stedet fik lærerne tilsendt en PowerPoint med billeder og tilhørende tekst, som de kunne vise til eleverne. Temaet i år var Idræt og Bevægelse og Kroppedals bidrag var idræt gennem tiden, med eksempler fra de græske Olympiske lege og romernes gladiator-kampe, Glima brydning i vikingetiden og boldspil i middelalderen, samt de lokale idrætsforeninger i Albertslund og "Gymnastik-Petter", der var fængselsbetjent i Vridsløselille fængsel.

HUGIN OG MUNIN KLUBBEN:

I Kroppedal Museums børneklub Hugin og Munin klubben fik vi afholdt tre arrangementer. Der var stort fremmøde til forældremødet, der blev afholdt i slutningen af januar måned. Her holdt museets astronom et oplæg om stjernebilleder og rummet, og børnene havde mulighed for at se stjernehimlen gennem fra Kroppedals observatorium.

Arrangementet Arkæolog for en dag, som foregår på en rigtig arkæologisk udgravning er altid et af klubbens højdepunkter. Arrangementet blev holdt d. 9. august i 30 i graders varme. I bagende sol og uden meget skygge blev der arbejdet hårdt og holdt en masse drikkepauser. Børnene fik både gravet med ske og soldet jord fra en meget spændende grube, hvor der bl.a. blev fundet et meget fint miniaturrekar.

Ved arrangementet Vikingerne ved Kroppedal skulle børnene se vikingeudstillingen på museet og ud på en vandring i området, hvor vi var forbi vikinge-langhuset, der er markeret i landskabet og på tur over Haralds Bro. Ved broen kom der desværre en kæmpe regnbyge, der kortede turen en smule af. Heldigvis havde vi nået det meste af turen, så vi bare skulle skynde os hjem og have tørt tøj på.

SOMMERAKTIVITETER FOR CORONA-MIDLER:

I sommeren 2020 uddelte alle landets kommuner nogle ekstra midler fra Børne- og Undervisningsministeriet, til at lave sommerferieaktiviteter for børn og unge. Derfor fik Kroppedal besøg af grupper fra Albertslund Kommune og Høje Taastrup Kommune. Der blev både lavet raketværksted og vandring med vikingerne. Blandt andet var beboere fra Taastrupgård på besøg og høre om vikingerne fra området.

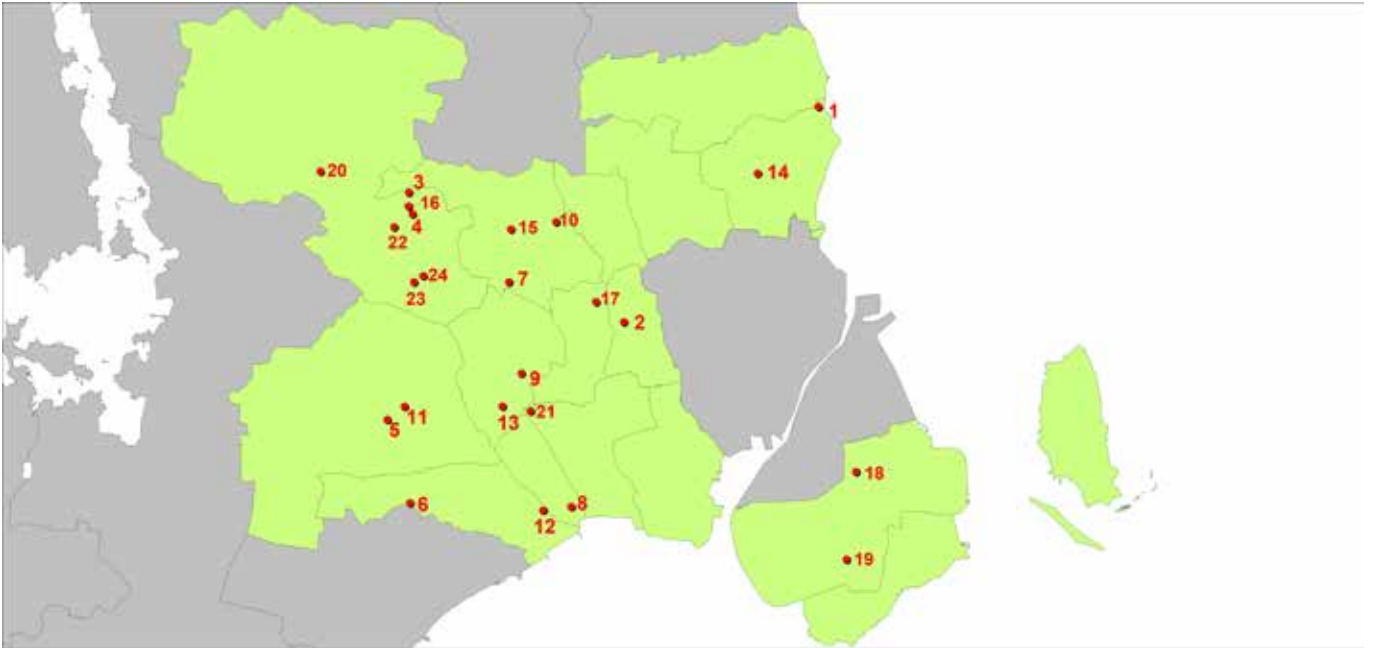

Miniaturrekar fundet ved Arkæolog for en dag i Hugin og Munin klubben.

Til Hugin og Munin klubbens arrangement Vikingerne ved Kroppedal så børnene, blandt andet, museets udstilling med den spændende animationsfilm. Der blev talt meget om livet i vikingetiden og hvordan det var at være barn for 1200 år siden.

Arkæologiske udgravninger 2020

1) Klampenborg Station, 2) Stibro over Jyllingevej, 3) Alpegård, 4) Ryttergården, 5) Hakkemosevej II, 6) Thorsbro Kildeplads, 7) Haraldsminde, 8) Vallensbæk Havnevej, 9) Roholmparken, 10) Lautrupgård, 11) Helgeshøj-området 4, 12) Store Vejleå, 13) Fængselsgrunden, 14) Gentofte Kirke ny Sognegård, 15) Kirketorvet, 16) Schæfergården 3, 17) Ledningsomlægning Nordre Ringvej, 18) Præstefælledvej, 19) Nøragersminde, 20) Lille Veksø, 21) Ragnesminde V, 22) Smørum Bygade, 23) Nybøllevvej 13, 24) Råbrovej 60

1 Klampenborg Station, Gentofte Kommune (TAK 1416/2029). Overvågning af anlægsarbejde.

Overvågning af gennembrud af nordlig tunnel ved Spærredæmning V tilhørende Københavns Befæstning. Tunnellen var 170 cm bred i ydermål og indermålet var 80 cm. Tunnellen havde stenlægning i bunden og afstanden fra bund til loft var 85 cm. I den vestlige side var dele af tunnelen ødelagt og en kampesten var udskiftet med mursten og en af dækstene var blevet udskiftet med et stykke beton.

Klampenborg Station. Kig ind i den gennembrudte tunnel, der er delvist fyldt med jord. Dækstenene er fjernet og i højre side ses mursten i stedet for en kampesten.

2 Stibro over Jyllingevej, Rødovre Kommune (TAK 1587). Overvågning.

Ved Vestvolden og Jyllingevej skal der være en bro som har været længe undervejs. Voldgaden er en del af det fredede fortidsminde og museet har derfor igen i 2020 overvåget gravearbejdet på begge sider af Jyllingevej for at registrere eventuelle spor der måtte stamme fra Vestvoldens konstruktion eller brugsperiode.

3 Alpegård, Egedal Kommune (TAK 1597).

Udgravning af 45.000 m².

Udgravningen fortsætter i 2021 (se særskilt artikel side 13).

4 Ryttergården, Egedal Kommune (TAK 1752).

Prøvegravning af 3.520 m².

Prøvegravning af en matrikel i den historiske landsbykerne i Smørumnedre. Prøvegravningen afslørede enkelte stolpehuller og en grube fra oldtid eller middelalder. Der var ikke grundlag for en egentlig udgravning.

5 Hakkemosevej II, Høje-Taastrup Kommune (TAK 1760).

Prøvegravning af 132.500 m². Prøvegravningen fandt sted umiddelbart op til områder, hvor der tidligere er fundet bebyggelse i form af 35 huse fra yngre bronzealder til yngre jernalder. Ved prøvegravningen fremkom et muligt hus fra bondestenalder (huset er ved at blive kulstof-14-dateret) og i et tidligere moseområde fandtes to slebne flintøkser fra

Hakkemosevej. Arkæolog Ditte Kroner Gaarde har gjort GPS'en klar til opmåling af prøvegravningen ved Hakkemosevej.

bondestenalder samt en lansespids af bronze fra bronzealderens periode II. Disse fund har givet ny viden om moseområdet betydning som offerområde i forskellige perioder af oldtiden.

6 Thorsbro Kildeplads, Ishøj Kommune (TAK 1935).

Overvågning.

Overvågning af et anlægsarbejde øst for Thorsbro Vandværk ved Ll. Vejleå.

Der fremkom intet kulturhistorisk.

7 Haraldsminde, Ballerup Kommune (TAK 2005).

Prøvegravning af 21.000 m².

Prøvegravning af et lavtliggende areal ved Harrestup Å. Der fremkom kun ganske få, udaterede gruber og en enkelt kogestensgrube, muligvis fra yngre bronzealder. Ingen tegn på væsentlig aktivitet i oldtiden.

8 Vallensbæk Havnevej, Vallensbæk Kommune (TAK 2006)

Prøvegravning af 47.000 m².

I begyndelsen af marts 2020 foretog Kroppedal Museum en arkæologisk prøvegravning på et areal ved Vallensbæk Havnevej i Vallensbæk Kommune.

Området er meget tæt på den oprindelige kystlinje og i samme område er der gjort fund af bopladsflint fra bondestenalderen. Derudover er der spor efter gravhøje fra ældre bronzealder i samme område.

Undersøgelsen viste spor efter mange nyere tids hændelser,

bl.a. en nedbrændt dansepavillon, kolonihaver og mange spor efter moderne affald. I den nordlige del var der spredte flintafslag i pløjeorden, der vidner om bosættelser i området og ud mod den nuværende kystlinje var der meter tykke lag af påfyldte jordlag samt bevarede gytjelag i bunden af grøfterne. Det var desværre ikke muligt at se spor efter oldtid på stedet uagtet at der var flintafslag i pløjeorden.

Undersøgelsen afsluttede med prøvegravningen.

9 Roholmparken, Albertslund Kommune (TAK 2007).

Prøvegravning af 21.000 m², efterfulgt af udgravning af 3000 m².

I foråret 2020 foretog Kroppedal Museum en arkæologisk forundersøgelse, der viste spor efter bebyggelse fra bronzealder eller jernalder på et areal i et parkområde - Roholmparken - i Albertslund Kommune.

I august måned påbegyndtes den egentlige udgravning. Området viste overraskende spor efter 15 treskibede langhuse, hvilket var langt flere end erkendt i prøvegravningen samt et særdeles interessant område med spor efter jernudvinding, som lå sammen med smedens hus.

Bebyggelsen blev afgrænset af et stolpebygget hegn, der adskilte bebyggelsen fra et gammelt vådområde.

10 Lautrupgård, Ballerup Kommune (TAK 2008).

Prøvegravning af 50.000 m².

Forud for planlægning af nybyggeri foretog Kroppedal Museum en arkæologisk forundersøgelse nær ved DTU Campus

Roholmparken. Kenneth Paulmann med en af de fem ovnlåger til en jernudvindingsovn, som blev fundet på udgravningen.

Helgeshøje. En komplet flækkepilespids er dukket op af jorden. Pilens skafttunge har siddet fast i et pileskaft af træ. Dette var ikke bevaret.

i Ballerup. Området er kendt for mange fortidsminder og dekteforfund. Særligt kan fremhæves et depot af spydspidser fra romersk jernalder i Sømosen.

Desværre viste prøvegravningen, at stort set hele området var blevet brugt som byggeplads og affaldsområde i forbindelse med tidligere aktiviteter i nærområdet, så de øverste lag (minimum en meter) var helt ødelagt.

Derfor stoppede den arkæologiske undersøgelse med prøvegravningen og området blev frigivet til anlægsarbejder.

11 Helgeshøj-området 4, Høje-Taastrup Kommune (TAK 2010).

Prøvegravning af 40.000 m².

På matriklen fremkom fortidsminder med relation til et kendt palisadeanlæg fra bondestenalder – Helgeshøjjanlægget, der er udgravet ved flere lejligheder nord for den aktuelle matrikel. Arkæologerne fandt bl.a. et par pilespidser af flint, af samme type, som der ved de tidligere udgravninger er fundet flere end 160 af. Det lover godt for den planlagte egentlige udgravning, der vil finde sted i 2021.

12 Store Vejleå, Ishøj og Vallensbæk kommuner (TAK 2011). Forundersøgelse.

Forundersøgelse med søgegrøfter og boreprøver af vådbundsarealer i tilknytning til St. Vejleå ca. 600 meter fra åens udløb i Køge Bugt. Der fandtes ingen fortidsminder.

13 Fængselsgrunden, Albertslund Kommune (TAK 2016).

Prøvegravning af 72.000 m².

Prøvegravning af tre matrikler inden og udenfor murene ved Vridsløselille Statsfængsel. Arkæologerne havde stor fornøjelse af at grave i de særprægede omgivelser, men desværre fandt de kun få fortidsminder. Der var nogle få bopladsspor i to adskilte områder, et med spor efter et langhus fra ældre jernalder, et med fund af en lille lade og enkelte gruber med keramik fra bronzealder. Den spredte bebyggelse antages at udgøre udkanten af bosættelsesområder, der har været mere intensivt bebygget henholdsvis nord (Herstedlund-lokaliteten) og sydøst (Vallensbæk Nordmark-lokaliteterne) for det aktuelle areal.

14 Gentofte Kirke ny Sognegård, Gentofte Kommune (TAK 2017).

Selvfinansieret prøvegravning.

Undersøgelsen fandt sted på sognegårdens gårdsplads, hvor vi trak én lang søgegrøft parallelt med kirkegårdsmuren og på ca. 14 meters længde. Midt i grøften stødte vi på en syldstensrække og rester af gulve. Fundamenterne tolkes som rester af en kælder, der antages at have været i brug i en bygning, der blev ødelagt af en brand omkring 1899.

15 Kirketorvet, Ballerup Kommune (TAK 2032).

Overvågning.

Overvågning af et anlægsarbejde i Centrumgaden syd for Ballerup Kirke. Overvågningen havde til formål at sikre at

Fængelsgrunden, Albertslund. Arkæologerne prøvegraver inden for murene i Vridsløselille Statsfængsel (de slap heldigvis ud igen).

evt. urørte kulturlag eller strukturer ikke blev ødelagt uden forudgående registrering. Overvågningen er endnu ikke afsluttet.

16 Schæfergården 3, Egedal Kommune (TAK 1936).

Prøvegravning af 18.500 m².

Prøvegravningen afslørede et enkelt treskibet langhus fra oldtiden.

17 Ledningsomlægning Nordre Ringvej, Glostrup Kommune (TAK 1937).

Overvågning af 2,7 km tracéudgravning. Arealet var meget ødelagt formodentlig i forbindelse med den tidligere anlæggelsen af Ringvejen. Undersøgelsen afslørede kun enkelte stolpehuller/gruber fra oldtid eller middelalder. Der var ikke grundlag for en egentlig udgravning.

18 Præstefælledvej, Tårnby Kommune (TAK 2038).

Selvfinansieret prøvegravning af en matrikel syd for Tårnby Kirke ved Tårnby gamle landsby. Prøvegravningen afslørede ingen fortidsminder.

19 Nøragersminde, Tårnby Kommune (TAK 2042).

Prøvegravning af 20.000 m².

Prøvegravning forud for byggemodning. Ved prøvegravningen fremkom ingen spor efter oldtidsaktivitet på arealet, kun moderne forstyrrelser primært i form af dræn.

20 Lille Veksø, Egedal Kommune, (TAK 2046).

Selvfinansieret prøvegravning.

Ragnesminde. En dejlig novemberdag på prøvegravning ved Coops kommende logistikcenter i Brøndby. I baggrunden ses gravemaskinen. Det vigtigste graveredskab på en prøvegravning.

Prøvegravning af sted for ny lade. Prøvegravningen fandt sted da der er efterretninger om en nu sløjfet langhøj på arealet. Der fandtes dog hverken spor af langhøjen eller af andre fortidsminder.

21 Ragnesminde V, Brøndby Kommune (TAK 2054).

Prøvegravning af 32.000 m².

Der afdækkedes bopladsspor, bl.a. mange gruber med keramik og flere langhuse. Et treskibet langhus var særligt velbevaret med spor efter væggen. Bopladssporene er formentlig fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Området vil blive undersøgt ved en egentlig udgravning i 2021.

22 Smørum Bygade, Egedal Kommune, (TAK 2052).

Selvfinansieret prøvegravning.

På en tilsyneladende tidligere ubebygget plet i den gamle del af Smørumovre foretog museet en lille prøvegravning forud for anlægsarbejde. Der fandtes ingen fortidsminder.

23 Nybøllevej 13, Egedal Kommune.

Selvfinansieret prøvegravning.

Der var tidligere registreret flere interessante detektorfund fra den pågældende lokalitet og museet foretog derfor en lille prøvegravning forud for anlægsarbejde. Prøvegravningen afslørede ingen fortidsminder.

24 Råbrovej 60, Egedal Kommune.

Selvfinansieret prøvegravning.

Museet foretog en lille prøvegravning forud for anlægsarbejde. Prøvegravningen afslørede ingen fortidsminder.

Hulveje på Alpegård. Hulvejene blev markeret med mel før de blev fotograferet (med drone).

En helt særlig udgravning

Alpegård, Egedal Kommune, 45.000 m² udgravningsflade udgravet i 2020

Lokaliteten Alpegård ligger lige nord for den markante gravhøj Kong Svends Høj i Smørum. Her har Kroppedals arkæologer i 2020 udgravet cirka 45.000 m². Udgravningen fortsætter i 2021, men allerede nu er der markante og overraskende resultater:

På den let skrånende nordvendte skråning blev der erkendt 55 bygninger fra oldtiden, hvoraf 45 er egentlige huse, især fra jernalderens anden halvdel, cirka 200-800 e.v.t. De har ikke alle ligget der samtidigt – nogle steder følger fem huse efter hinanden.

Ned ad skråningen mod Sørup Rende var der spor efter oldtidens vejforløb. Vi fandt de sidste rester af hulveje, slidt ned i jorden af færdsel. Vi har et helt netværk af veje ned mod Sørup Rende. Måske var der et vadested her. Nogle af vejene er fra oldtiden, andre kan være nyere.

Udgravningens mest dominerende anlægstype er tusindvis af kogestensgruber. En kogestensgrube er et gravet hul i jorden, der er fyldt med trækul og ildpåvirkede sten. Vi ved ikke præcis, hvad de blev brugt til, men man kan lave mad i dem, selvom de ofte ligger fjernt fra husene. Hvis de har været anvendt til madlavning, var det nok kun til særlige lejligheder, store gilder med mange mennesker. Vi har foreløbigt gravet 1100 kogestensgruber på Alpegård.

Genstandsfundene er få men overraskende specielle, som f.eks. fragment af en bjergartsøkse. Derudover er der masser af dyreknogeter og potteskår, og en del flint. I den ene ende af pladsen fandt vi, overraskende, en ovn fra oldtiden. Endnu mere overraskende er det, at der i opfylden fra ovnen lå store dele af en bronzestøbers værksted: stumper af digel og støbeforme, metalskrot, og en intakt segl. Det er muligt, at den gik direkte fra værkstedet i jorden, og aldrig nåede at blive brugt til høst. Seglen kan dateres til yngre bronzealder, 1300-900 f.v.t.

Nye øjne på tilsyn med fredede fortidsminder i en Coronatid

– beretning fra Jonas Sigurdsson, museets udsendte medarbejder

Rundt omkring i kongeriget Danmark ligger fortidsminderne drysset med løs hånd ud over landskabet. Specielt de synlige fortidsminder, som i kraft af deres synlighed automatisk er fredet, gør forhistorien levende i bevidstheden hos både store og små. Jeg kan derfor kun opfordre til, at folk tager ud og opdager historiens vingesus på egen krop. Her kan man finde borge med voldgrave eller gravhøje med begravede konger og stormænd, og så er en tur i skoven jo altid dejligt. Specielt i disse tider, hvor museer og andre kulturinstitutioner er lukkede på grund af Covid-19.

Hvis man vælger at gå i skoven på jagt efter fredede fortidsminder, kan man med fordel hente Naturstyrelsens fantastiske app "§3 Natur" til mobiltelefonen. Her er det muligt at få vist ens egen placering i forhold til både beskyttet natur og de fredede fortidsminder og således finde vej til disse. Derudover linker app'en videre til Slots og Kulturstyrelsens database "Fund og Fortidsminder", hvor man i flere tilfælde kan læse og blive klogere på de konkrete fortidsminder, der kommer forbi ens vej.

Husk at de fredede fortidsminder er frit tilgængelige på offentlige arealer, men at adgangen på privat jord kræver ejers samtykke.

Under nedlukningen med hjemsendte børn fra daginstitutionen greb jeg derfor muligheden for at tage mine egne børn med på arbejde. Et arbejde, der blandt andet består i at besigtige de fredede fortidsminder på vegne af "Slots og Kulturstyrelsen". Turen gik her til Hareskovs og Gribskovs gravhøje, hvor pinde og kogler også blev undersøgt, og der blevet løbet et par ekstra gange op og ned at højsiderne.

Efterfølgende har børnene været meget opmærksomme på gravhøje og opdager dem nu selv i landskabet. De har da også flere gange givet udtryk for, at de da gerne vil med far på arbejde igen, så noget godt er der da kommet ud af corona-nedlukningen.

De to unge arkæolog aspiranter på henholdsvis 2 og 6 år inspicerer et gravkammer fra bondestenalderen (3.500 f.Kr.). Da der omkring kammeret tidligere er registreret en cirkel af randsten må kammeret have været dækket af en rundhøj og derfor opfattes som en runddysse. Dyssen er beliggende i Tokkekøb Hegn, frednings nr. 282911.

Beretning for Nyere Tid

2020 skulle have været året, hvor Kroppedal Museum udfoldede Vestegnens nyere historie i nye udstillinger. Det skulle også have været året, hvor der lanceredes nye samarbejder mellem museets Nyere Tids-enhed og en række lokale og landsdækkende virksomheder, institutioner og foreninger. Arbejdet på alt dette blev dog hæmmet af corona-epidemien nedlukninger, der førte til udskydelser af en lang række af de nye tiltag.

Alligevel opnåede Nyere Tids-enheden en lang række resultater i 2020. I løbet af året fik museumsinspektør Anders Dalsager gjort flere udstillingsinitiativer klar, der kan rulles ud efter ophævelsen af corona-restriktionerne. Samtidig engagerede Nyere Tids-enheden sig også i en række strategiske samarbejder om forskning, bevaring og formidling med andre institutioner, som vil føre til resultater i 2021. Endelig kørte arbejdet med indsamlingen, bevaringen og dokumentationen af Vestegnens historie videre på fuldt tryk.

Ny strategi

Hvis et museum skal levere spændende historieformidling og nytænkende forskning, skal det holde fokus på bestemte emner og aktiviteter. Og et sådant fokus kræver strategi.

Derfor har Nyere Tid udviklet forslag til ny strategi for området på Kroppedal Museum. Den vil i 2021 blive drøftet og videreudviklet efter godkendelse af museets ledelse.

Strategiforslaget fokuserer på at indsamle, bevare, udforske og formidle, hvordan der efter 1945 opstod nye, moderne fællesskaber blandt borgerne på den Københavnske Vestegn. Med særligt henblik på at dokumentere, analysere og formidle, hvordan mennesker i nye boligområder, i nye velfærdsinstitutioner og i nye sociale bevægelser søgte at skabe bedre livsmuligheder i efterkrigstidens planlagte velfærdsbyer.

Det skal lede til, at museet kan fortælle en sigende historie om omdannelsen af Danmark til et demokratisk velfærdssamfund med udgangspunkt i den københavnske Vestegn. Ligesom det skal lede til, at museet kan styrke den lokale identitet og de lokale fællesskaber blandt borgerne i lokalområdet.

Formidling

I 2020 har Nyere Tid arbejdet med planlægning og udvikling af nye formidlingstiltag. Tiltag, der - i tråd med tankerne i den samtidige strategiudvikling - fokuserede på udviklingen af moderne fællesskaber på Vestegnen efter 1945.

I januar-marts udviklede Nyere Tids-enheden fotoudstillingen "UDSALG - shopping i generationer", der skulle vise, hvordan danske familier fik adgang til større og bedre forbrug efter 2. Verdenskrig - og hvordan det slog igennem på Vestegnen. Udstillingen blev gjort klar til opstilling i et le-

UDSTILLING I CITY2
FRA 24.3. - 21.4.2020

ÅBENT ALLE DAGE 10-19 (HELLIGDAGE UNDTAGET)

UDSALG
SHOPPING I GENERATIONER

KROPPEDAL MUSEUM
Kroppedals Allé 3, 2630 Taastrup
www.kroppedal.dk

Udstillingsplakat for "UDSALG - shopping i generationer". Udstillingen om indkøb på Vestegnen efter 1945 skulle have været åbnet i april 2020. Åbningen blev dog udskudt til 2021 på grund af corona-restriktionerne. (Layout: Maja Wesnæs. Fotos: Høje Taastrup Lokalhistoriske Arkiv).

diget butiksområde i City2, Her skulle museet i samarbejde med storcenteret bringe sin formidling helt tæt på borgernes hverdag.

Trods stor velvilje fra City2 og tilvejebringelsen af et helt færdigt udstillingsdesign, måtte udstillingen dog udskydes kort før dens åbning i marts 2020. Årsagen var forårets corona-restriktioner, der lukkede både storcentre og museer. Det er derfor planen at åbne udstillingen i 2021.

I august-september planlagdes og udvikledes der en foto-udstilling om livet på Vestegnen under corona-epidemiens nedlukninger, der skulle vises i museets forhal. På grund af efterårets nedlukninger måtte denne udstilling dog også udskydes. Det er ambitionen at få udstillingen åbnet i 2022.

I oktober-december engagerede Nyere Tid sig i et samarbejde med Høje-Taastrup Kommune og boligselskabet AKB om indretningen af et historieværksted med udstillinger og skoleformidling i det almene boligområde Tåstrupgård, der skal omdannes til kommunens nye kulturkvarter. Hvis Corona-situationen og byggeplanerne for området tillader det, kan historieværksted åbne i 2021.

I forbindelse med omdannelsen af Tåstrupgård til nyt kulturkvarter har Nyere Tids-enheden derudover på Kroppedal Museums vegne deltaget i en række høringsprocesser og bidraget aktivt til Høje-Taastrup Kommunes udvikling af en ny kulturstrategi for området.

Endelig har Nyere Tid taget del i udviklingen af en kommende, ny astronomihistorisk udstilling på Kroppedal, der skal opsættes inden for de kommende år.

Indsamling

I 2020 har Nyere Tid optaget en lang række nye genstande, beretninger og fotografier til samlingerne. Det er sket gennem både planlagte indsamlinger og uopfordrede donationer.

Museet fik flere interessante genstands-donationer i 2020. En af dem var en regnestok, anvendt af en kontorelev i Gladsaxe Kommune i midten af 1960'erne. Regnestokken var et redskab til beregninger før udbredelsen af lommeregnere og anden digital teknologi. (Foto: Anders Dalsager)

nedrivning på grund af områdets placering på regeringens ghetto-liste. Herfra blev der indsamlet fotodokumentation, beretninger og karakteristisk bygningsinventar såsom lamper og vaske samt enkelte genstande, der var blevet efterladt i bygningernes fællesarealer. Det vil i fremtiden gøre det muligt for Kroppedal Museum at rekonstruere nærmiljøet og livsvilkårene i et alment boligområde, som det har set ud fra 1970'erne til 2010'erne.

Hen over foråret og sommeren 2020 igangsatte Nyere Tids-enheden en større indsamling af fotos fra borgerne i museets nærområde, der skulle vise karakteristiske billeder af livet i et Corona-nedlukket Danmark. Indsamlingen blev annonceret i både lokale medier og via museets SoMe-konti og har ført til indsendelsen af mange, sigende og spændende bidrag.

Endelig har museet modtaget interessante uopfordrede donationer fra borgere samt nabomuseer. Fra Roskilde Museum er der således modtaget uniformsdele fra en værnepligtig fra Høje Taastrup-området. Han gjorde d. 9. april 1940 tjeneste under de tyske angreb i Sønderjylland, der førte til besættelsen af Danmark.

Detektorfund og danefæ i 2020

Skivefibel i bronze fra Hove-området. Foto Kroppedal Museum.

Dyreformet fibel fra området nær Slagslunde Kirke. Foto Kroppedal Museum.

På trods af corona-nedlukning har Kroppedal Arkæologi i 2020 registreret omkring 300 genstande, der er indleveret fra aktive detektorfolk. Hvert fund, der bliver afleveret til Kroppedal Museum til danefævurdering gennemgår en længere proces med bestemmelse og datering. Fundene skal fotograferes og indtastes i databasen SARA inden de kan indtastes i Slots- og Kulturstyrelsens database Fund og Fortidsminder. Alle fund skal have GPS-koordinater, så de kan placeres korrekt på kort. Først derefter er fundene klar til at blive fremsendt til Nationalmuseet. For tiden har Nationalmuseet to års ventetid på danefæbehandling.

Fra Hove i Egedal Kommune indleverede en detektorgruppe et udvalg af meget fine genstande, der formentlig stammer fra en opløjet gravplads fra vikingetid. Blandt fundene var skålformede fibler, nåle med dyrehoved, og en meget velbevaret skivefibel i bronze med rester af guldbelægning. De fine fund mangler endnu den sidste gennemgang inden de bliver indleveret til Nationalmuseets danefæafdeling.

En genstand, der er blevet erklæret for danefæ i 2020, er en dyreformet fibula udformet som et liggende, slangelignende dyr, der ser sig bagud over ryggen. Typen var populær i den sene vikingetid/tidlige middelalder. Fibulaen er fundet nær Slagslunde Kirke. Sammen med fiblen blev der indleveret en lang række genstande, som også blev erklæret danefæ, blandt andet mønter fra den tidlige middelalder.

Astronomihistorie 2020

2020 har stået i forskningens og formidlingens tegn.

Arrangementer og Skoletjeneste

Traditionen tro har vi i 2020 holdt flere stjerneaftener. Det blev til syv i alt. Blandt andet gentog vi succesen med Universet i Børnehøjde i skolernes vinterferie, som er stjerneaftener særligt rettet mod børn og med udgangspunkt direkte i børnenes spørgsmål. Vi afholdt også stjerneaftener med udgangspunkt i aktuel astrofysik med temaer som sorte huller, mørkt stof og exoplaneter. Én sær-stjerneaften til vores børneklub Hugin og Munin blev det også til.

Coronarestriktionerne medførte, at vi for første gang i mange år ikke kunne turnere med vores miniplanetarium. Vi håber, at vi kan få miniplanetariet i funktion igen i 2021. P.t. har vi en aftale med Albertslund Kommune om at bringe astronomi formidling på andre måder til deres skoler i foråret 2021.

I løbet af sommeren arrangerede vi et raketværksted, hvor børn kunne bygge deres egen lufttryk-raket af pap. Aktiviteten var en stor succes og bliver formentlig fremover et fast tilbud i Skoletjenesten.

Udstilling

I 2020 er der blevet arbejdet på en opdatering af den astronomihistoriske udstilling på museet. Lige nu arbejdes der med et større projekt, hvor hele den danske astronomihistorie fra oldtiden til i dag skal præsenteres.

Vi tænker den kommende udstilling bliver bygget op med nedslag i nogle af de vigtigste perioder i den danske astronomis historie som f.eks. Tycho Brahes astronomi, historien om Rundetaarn, Københavns Observatoriums opførelse og virke, astrofysikkens fødsel og Strømgrenerne og naturligvis med særlig plads til Ole Rømer og hans bidrag til forskningen og samfundet.

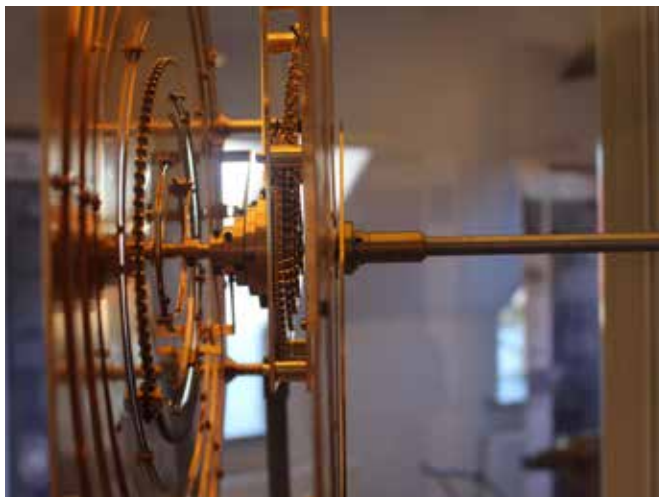
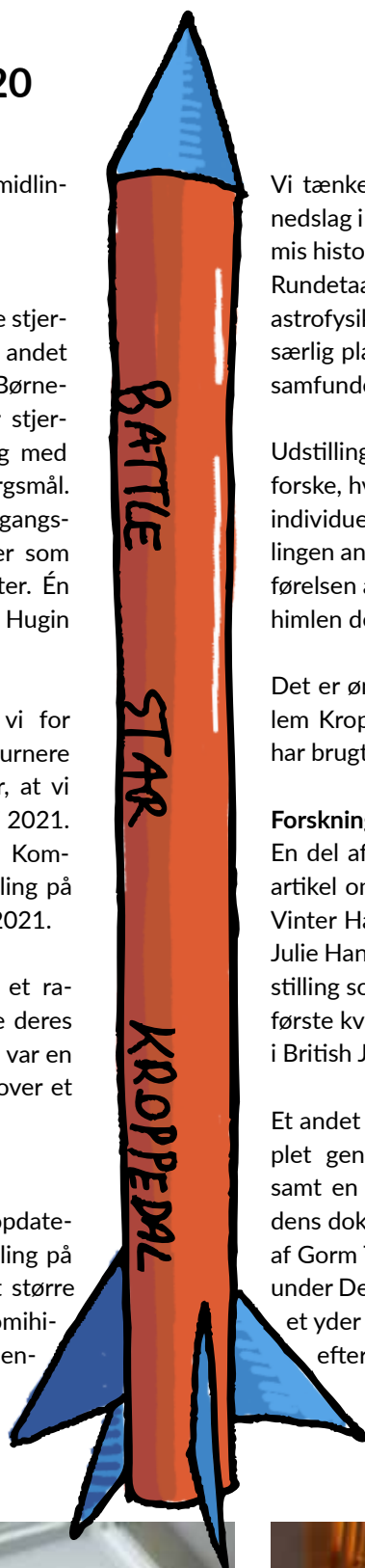
Udstillingen vil blive en moderne udstilling, hvor vi vil udforske, hvordan videnskab skabes i en symbiose mellem den individuelle nysgerrighed og samfundets interesser. I udstillingen anvendes flere audiovisuelle formidlingsgreb, bl.a. opførelsen af et mindre fast planetarium, som kan vise stjernehimlen dengang, i dag og i fremtiden.

Det er ønsket, at udstillingen skal være et samarbejde mellem Kroppedal Museum og andre kulturinstitutioner, og vi har brugt 2020 på at komme i kontakt med disse.

Forskning

En del af året er blevet brugt til at skrive en videnskabelig artikel om den banebrydende danske astronom Julie Marie Vinter Hansen (1890-1960). Artiklen fokuserer på, hvordan Julie Hansen i 1920'erne fik anerkendelse og en professionel stilling som astronom ved Københavns Universitet, som den første kvinde i Danmark. Artiklen vil efter planen blive bragt i British Journal for the History of Science i 2021.

Et andet projekt som har været længe undervejs er en komplet gennemgang af Ole Rømers Triduum observationer samt en oversættelse af Horrebows Basis Astronomiae og dens dokumentation af observationerne. Projektet er anført af Gorm Tortzen, Claus Fabricius og Niels Therkel Jørgensen under Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Her på museet yder vi så meget assistance som muligt til projektet som efter planen munder ud i en publikation i 2021.

Forskning

Faglige foredrag

Linda Boye foredrag på Stenløse Kulturhus 4. februar for 150 personer om De rige jernalderfund ved Ny Sperrestrup

Linda Boye foredrag den 28. februar for arkæologiklubben Flækken om Nyt fra de arkæologiske udgravninger: Hvad kan jernalderhuse fortælle om samfund, status og levevis i romersk jernalder?

Linda Boye foredrag om Nye jernalderfund ved Ny Sperrestrup og på Vestegnen på Taastrup Medborgerhuse den 31. august 2020 for arkæologiklubben Tværpilen.

Linda Boye foredrag om Jernalderkvinden fra Sejlsbjerg – glimt fra hendes liv og død den 1. september på Hedehusene Bibliotek med efterfølgende vandretur i landskabet. 35 personer.

Anders Dalsager holdt foredrag for 180 arkitektstuderende om udbygningen af Høje Taastrup i februar 2020

Lotte Reedtz Sparrevohn oplæg om Helgeshøj-palisaden på et netværksmøde 5. oktober på Museum Østjylland i Randers.

Forsknings Samarbejder

Sjællands Middelalder Forpligtende samarbejde mellem museer med arkæologisk ansvar på Sjælland og Lolland-Falster.

Linda Boye har deltaget i en lang række møder og er medredaktør på et helt bind til serien Hikuin, der udkommer i 2021.

Stålmossegård-gravpladsen I flere år har Linda Boye samarbejdet med Mette Høj, Roskilde Museum, om at udgive 1. bind af udgravningerne ved Stålmossegård-gravpladsen i Vindinge. I 2020 er der skrevet to artikler i samarbejde med Dr. Emerita, Dr. Phil. Ulla Lund Hansen om fibeltypologi i yngre romersk jernalder og om glasperler i yngre romersk jernalder.

"The Passage Grave People: The transformation of a Neolithic society in Northern Europe". Lotte Reedtz Sparrevohn har indgået i et samarbejde om et projekt om jættestuerne i Danmark og problematikkerne omkring overgangen mellem tragtægerkultur og enkeltgravskultur, under ledelse af Lasse Sørensen, Nationalmuseet.

Neolitisk Netværk Lotte Reedtz Sparrevohn indgår i et fagligt netværk om neolitikum i Danmark. Netværket holder pt ét årligt møde.

Kunstakademiets Arkitektskole Sonderinger mellem Kunstakademiets Arkitektskole og Kroppedal Museum om muligheden for udviklingen af fælles forskningsprojekt ang. byudvikling i almene boligområder i Nyere Tid. Anders Dalsager har deltaget i en række møder med forskere fra arkitektskolen og har forelæst for en årgang af studerende på institutionen.

Hovedstadsområdets Kulturhistoriske Arkiver (HOKA)

Interesstillægning fra Kroppedal Museum, herunder

især Byhistorisk Samling og Arkiv i Høje-Taastrup Kommune, om bidrag af forskningsartikel til kommende HOKA-udgivelse af antologi om Københavnsområdets forsyningshistorie i Nyere Tid. Arkivleder Darius Monfared fra Herlev Kommunes Lokalarkiv under Kroppedal Museum er formand for HOKA og medlem af redaktionen for antologien.

Publikationer

Forside til bogen *Vejen til Vikingerne*

Boye, L., K. Mynzberg og M. Thernøe, 2020. *Vejen til Vikingerne – broen mellem to verdener*. Kroppedal Museum.

Boye, L. 2020. Faglig redigering af Inga Niensens publikation *Glimt af Ledøje og Smørum tusindårige historie – vigtige fund og begivenheder*. Ledøje-Smørum Historisk Forening 2020

Cordes, A., Henriksen, P. S., Hald, M. M., Sørensen, L., Nielsen, P. O., Xu, J., Lund, J., Møller, N. A., Nielsen, F. O. S., Sarauw, T., Simonsen, J., Sparrevohn, L. R., Westphal, J., Blennow, A., & Hebelstrup, K. H. (2021). Identification of prehistoric malting and partial grain germination from starch granules in charred barley grains. *The Journal of Archaeological Science*, 125. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2020.105297> (den kom i december 2020)

Dalsager, Anders og Occhionero, Lars, 2020: *A Breakthrough for Women? The implications of Julie Vinter Hansen becoming Denmark's first female astronomer and Europe's first female observatory manager (1890-1922)*; Indleveret til fagfællebedømmelse med henblik på publicering i *The British Journal of the History of Science*.

Jønsson, Jens Henrik: *Tilsyn med fredede fortidsminder og nye fortidsmindefredninger*. Eksempler fra Kroppedal Museums arbejdsmark. Årsskrift 2020. Ledøje-Smørum Historisk Forening og Arkiv, 2020, s.4-11.

Kramer S. og T.T. Øhlenschläger 2020. "Der er brand i krogen!" i *Glimt fra Albertslunds historie – Årsskrift 2019/2020*. Albertslund Lokalhistoriske Forening 2020.

Konservering, bevaring og naturvidenskab

I 2020 fandt flere ganske særlige genstande deres vej fra de arkæologiske udgravninger til konserveringen på Kroppedal Museum. Særligt at bemærke er det udvalg af fine genstande, som er kommet ind fra udgravningerne på lokaliteten Alpegård i Egedal Kommune.

Et eksempel er et miniaturekar, som blev fundet af børnene i forbindelse med et Hugin og Munin arrangement på udgravningen. Da det lille lerkar blev bragt ind var der usikkerhed om, hvorvidt der overhovedet var tale om keramik. Lerkarret er usædvanligt i størrelse og udformning, men det blev dog hurtigt erkendt, at karrets form er typisk for bronzealderen, selvom det er meget lille – meget mindre end de miniaturekar, som vi ellers kender. Karret er formentlig ikke ”pølset op” som oldtidskeramik ellers er, men er formet af en enkelt lerklump over en finger.

Et andet fund, som også er bemærkelsesværdigt er en mystisk lille ravgenstand, der ved første øjekast mest af alt ligner en lidt flad korkprop med huller boret ind i siderne. Formålet med ravgenstanden er ukendt, men den er muligvis neolitisk. Genstanden var stærkt nedbrudt ved langvarig oxidation og krævede akut konservering for ikke at skulle smuldre væk.

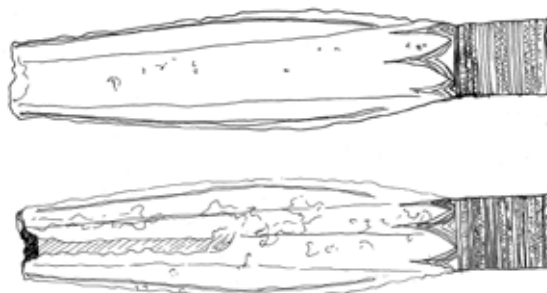

TAK 1597 Alpegård
Ravgenstand
x0-5

En tredje genstand fra Alpegård, som fortjener at blive nævnt er en lille bronzekniv. Da kniven under mikroskopet med skalpel blev afrenset for jord og korrosionsprodukter og de bevarede dele af den oprindelige overflade dukkede frem, viste det sig, at den lille undseelige kniv var overdådigt ornamenteret med sirlige mønstre af streger og trekanter. Desuden er der i knivens angel en gennemboring med rester af kan have været en ring, hvorved kniven har kunnet bindes til et bælte eller lignende.

På lokaliteten Hakkemosevej fandt arkæologerne en ganske fantastisk genstand, nemlig en lansespids af bronze. Lansespidsen er smukt ornamenteret og med rester af bevaret (mineraliseret) træ fra skaftet indeni. I samarbejde med Nationalmuseets Naturvidenskabelige Afdeling – Dendrokronologisk Laboratorium blev foretaget en vedanatometisk undersøgelse, som viste, at lanses skaft har været lavet af asketræ. Lansespidsen kan dateres til ældre bronzealder per. II.

TAK 1760 Hakkemosevej 2
x9-1
Lansespids, bronze

Registrering og databaser

Kroppedal Museum registrer sine genstande i den nationale registreringsdatabase SARA (SAMlingsRegistrering og Administration). Det er lovpligtigt for museerne at registrere sagsoplysninger og genstande i SARA.

Data fra museets arkæologiske udgravninger registreres dog i en særlig database MUD (Museernes UdgravningsDatabase). Museet venter stadig på den planlagte integrering af MUD i SARA.

Genstande fra Nyere Tid, Astronomi og indleverede metal-detektorfund registreres direkte i SARA.

DIME (Digitale Metal-detektorfund) er en brugerdrevet platform til registrering af metal-detektorfund til brug i formidling, forskning og forvaltning. Lige nu udvikles der på at data kan overføres fra DIME til SARA og omvendt.

Slots- og Kulturstyrelsen er stadig i gang med at udvikle en hjemmeside, hvor offentligheden kan se, hvad museerne har registreret i deres samlinger dvs. museumssager og museumsgenstande. Oplysningerne til den kommende hjemmeside vil blive hentet fra SARAs database.

En vigtig arbejdsopgave for museets arkæologiske afdeling er at tage imod og behandle indkomne genstande. En stor del af disse stammer fra aktive og dygtige detektorfolk, der arbejder flittigt for at finde metalgenstande fra Danmarks Oldtid.

Men de fleste detektorfolk ved ikke, hvor mange processer deres fund skal igennem inden museet kan aflevere fundene til Nationalmuseets Danefæafdeling. Nedenstående giver et lille overblik over, hvorfor det tager så lang tid at sagsbehandle indkomne genstande. Vi følger genstandens vej på museet fra start til slut. Her ses museumsassistent Céline Vacher med en indkommet genstand

Registreringsproces for detektorfund – genstandens vej på museet

1. **Finder/detektorfører ringer eller skriver** til museet og fortæller om sine fund. Herefter besvares henvendelsen fra finder og der aftales dag og tid for indlevering af fundene.
2. **Sagsbehandleren modtager fundene** og taler med finderen om fundstedet, fundforhold m.m.. Der udfyldes indleverings papirer – Ét for overdragelse af genstandene til Kroppedal Museum og ét for overdragelse af danefæ til Nationalmuseet.
3. **Fundene skal sorteres.** Meget beskidte fund rengøres overfladisk, hvis det ikke er muligt at se, hvad det er og meget skrøbelige genstande bliver tilset af konservator.
4. **En Accession, dvs. registrering af indlevering,** oprettes i databasen SARA. I tilfælde af at finderen ikke tidligere har indleveret fund til Kroppedal Museum, skal finderen først oprettes i SARA.
5. **Hvis GPS-koordinaterne,** der gerne skulle følge hver genstand, ikke allerede er omregnet til UTM 32-koordinater, skal dette gøres for hver genstand.
6. **GPS-koordinaterne indtastes på kort,** så vi kan registrere, hvor fundet er gjort.
7. **Hvis de indleverede genstande** er fundet i nærheden af et sted, hvor der tidligere er fundet genstande der er registreret hos Kroppedal Museum, kan fundene registreres under denne museumssag.
8. **Hvis der ikke tidligere er fundet** genstande i nærheden, skal der oprettes en ny museumssag. Dette gøres i dels SARA, dernæst i vores fysiske og i vores elektroniske arkiv.
9. **Når genstandene er fordelt** på museumssager, registreres hver genstand under dens respektive sag. Genstandene får nu et unikt genstandsnummer. Samtidig bestemmes genstanden og den dateres, hvis muligt.
10. **Genstandene fotograferes** enkeltvis.
11. **Billederne navngives** med genstandsnummer.
12. **Billederne redigeres** i Photoshop, så de får det format der kræves til dokumentation i SARA.
13. **Billederne lægges ind i SARA,** for hver genstand.
14. **En opdateret genstandsliste** med de ny fund laves til sagen i det fysiske og det elektroniske arkiv.
15. **Indleveringspapirerne scannes ind** til sagen i det elektroniske arkiv og lægges i sagen i det fysiske arkiv.
16. **Genstande der skal videre** til Nationalmuseet til danefævurdering, indberettes på sagsniveau i Slots- og Kulturstyrelsens database Fund og Fortidsminder.
17. **Kvittering for indberetning** til Fund og Fortidsminder printes og vedlægges genstandene til indlevering og lægges som kopier i sagen i det fysiske og det elektroniske arkiv.
18. **Genstandene pakkes** forsvarligt i samleposer med genstandsliste og kvittering for indberetning vedlagt.
19. **Genstandene afleveres** til Nationalmuseet eller Nationalmuseet kommer forbi på deres årlige danefætur og henter genstandene.
20. **Nationalmuseet sender museet** er kopi af danefæbrevet til finder, når genstandene enten er erklæret for danefæ eller ikke-fæ. Den enkelte genstands status redigeres i SARA og måske rettes beskrivelsesteksten eller dateringen af genstanden.
21. **Først nu er genstanden færdigregistreret.**

Arkiverne 2020

De fire arkiver i Kroppedals organisation dækker samlet et befolkningstal på over 125.000 indbyggere. Det svarer til en by af Aalborgs størrelse. Dermed er vi en af landets største arkiv samvirker. Det giver os en lang række fordele i vores faglige arbejde med indsamling, registrering og opbevaring af historisk materiale. Langt de fleste lokalarkiver herhjemme benytter sig af registreringsprogrammet ARKIBAS. Vi har i mange år, ja faktisk har et enkelt af vores arkiver arbejdet i mere end 30 år med programmet. Det betyder en stor fortløbighed med programmet, dets muligheder samt daglige anvendelse. Blandt de mange nyere features i programmet er, at hver enkelt registrering kan geotagges, så man kan lægge koordinater ind. Dermed er vi tæt på at kunne søge via kortlag, der så giver en ny dimension når man nærmest virtuelt kan "flyve" hen over historien.

Arkiverne er en stor styrke for Kroppedals organisation. Vi har de seneste år konsolideret samarbejdet med Nyere Tid. Det har medført en masse udvikling og projekter, hvoraf de fleste stadig er i en proces fase eller i den spæde udvikling. Det er en kæmpe styrke, at vi historisk kan kombinere og binde museets samlinger af genstande sammen med arkivernes righoldige samlinger af dokumenter og billeder.

Kulturarven er også arbejdet med Museumslovens kapitel 8, hvor vi hjælper vores kollegaer i Nyere Tid med at rådgive planmyndigheder og bidrager med at udpege, undersøge, dokumentere og sikre bevaringsværdier. Det er et kæmpe arbejde, som arkiverne aktivt samarbejder med Kroppedal om i de kommuner, hvor Kroppedal har lokalarkiv funktionen. Vi har flere gode eksempler på rådgivning, hvor vi har været med til at kvalificere kommende kulturmiljøer.

Arkiverne er medlemmer af Organisationen af Danske Arkiver (ODA), Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver (SLA) samt Hovedstadens Kulturhistoriske Arkiver (HOKA). Arkivleder Darius Monfared er formand for bestyrelsen i HOKA.

Toftekærgård i Albertslund

Sideløbende med den vanlige indsamling af materiale fra fortidens gemmer – har vi i stigende grad i år opfordret borgere til at komme med historier, fra nutiden - i det historiske år 2020.

Vi har efterlyst historier om Albertslund-tornadoen, der strøg gennem byen d. 25. september 2020. Det kom der en del beretninger ud af som vi har indsamlet på facebook siden kaldet "Albertslund-tornadoen" – i samarbejde med albertslunderen Claus Agerskov. FB-siden har 148 medlemmer (26-1-2021). Her har husejere og lærere på skolerne fortalt ret voldsomme beretninger om det ekstreme og meget lokale vejr fænomen.

I et samarbejde med Vestegnens Sprog- og kompetencecenter har vi været medskaber af en skrivekonkurrence i Kurstistbladet – som de udgiver. Her har vi fået 21 bidrag fra kursister – som vi takker for – og tak til Hasse Borg Søegren og Mads Simon Hestbech.

Til Vestegnens kulturuge hjalp vi Albertslund Bibliotek med at udvælge steder i byen og skrive tekster til udstillingen "Vores kvarter". Udstillingen havde fernisering tirsdag d. 8. september. Borgmester, arkivar og børn fra Albertslund Lille Skole bidrog alle med historier om deres yndlingssteder i kommunen – børnene havde lavet deres på en forfatterworkshop inden ferniseringen. Vi skylder en tak til Rikke Møller fra Albertslund Bibliotek.

Arkivet medvirkede også til redaktionen og artikler i Albertslund Lokalhistoriske Forenings årsskrift, i år med artiklen - "Der er brand i kroen!"

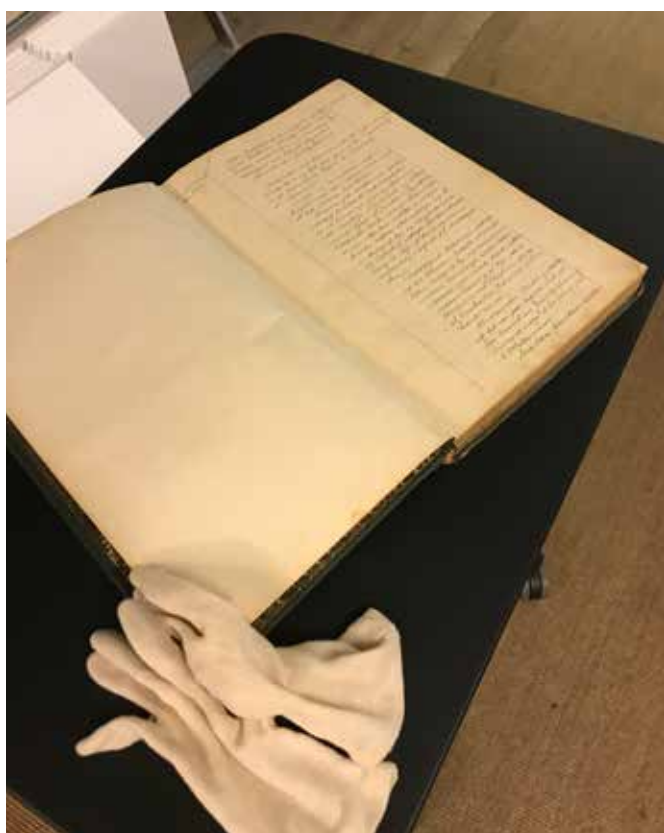

Egelundsskolen 25. september kl. 16.19 – dokumentation efter tornadoen samme dag

Ishøj Lokalhistoriske Arkiv

Vi har som i de foregående år arbejdet med indsamling, registrering, bevaring og formidling ud fra vores adresse på Bredekærgård.

I 2019 modtog vi en protokol fra Jægerkroens Grundejerforening der starter sin fortælling allerede ved et møde sidst i 1919 - og danner dermed en tidlig kilde til de første udstykninger i det der siden blev til Ishøj (By). Vi arbejder støt på at gøre arkivalier af denne type tilgængelige på arkiv.dk i arkivernes kildeviser - hvilket er gjort for denne spændende sag i 2020. En anden publikation vi har gjort tilgængelig i år er kataloget fra "Den anden internationale enfamiliehus-ud-

Her ses det tidligste referat fra en grundejerforening i Ishøj

Kort over Tranegilde og Ishøj Strandområderne fra 1930'erne og samtidig er det et klip fra geotagging funktionen på arkiv.dk, der med en "nål" angiver hvor og hvornår et arkivalie eller billede skal placeres historisk.

stilling" afholdt i Ishøj 10. oktober 1970 til 30. april 1971, arrangeret af Archibo og historien bag Ishøj kvarteret Bredekærgårds Vænge.

Vi har også modtaget en række større fotosamlinger i 2020, bl.a. er vi ved at udtage de ca. 3000 billeder som pressefotografen Ole Rasch har taget gennem årene i Ishøj, fra et langt større digitaliseret materiale der har indleveret til Byhistorisk Samling og Arkiv i Taastrup. Alle billederne er fra perioden 1969-76 og således drager arkivet stor nytte af arkivsamvirket indenfor Kroppedal og vi takker arkivet og frivilligruppen i Taastrup for dette. Vi får løbende større fotosamlinger fra indsamlingsarbejdet i samarbejde med Thorslunde-Ishøj Lokalhistorisk Forening. I år er der fotos fra turistforeningen og Ishøj Sejlklub, som vi er meget glade for at få indleveret. Disse arkiver bliver tilgængelige på nettet i årene der kommer, i tæt samarbejde med gruppen af frivillige.

Så der er fortsat arbejde til de frivillige, der arbejder med dette hver tirsdag. Dette arbejde var ramt af nedlukningerne i 2020, men det er stadig lykkedes at registrere 20 arkivfonde, 309 billeder og 23 billedserier. Mange af vores registreringer kan ses på arkiv.dk og vi har haft 20.174 gange (unikke visninger pr. ip-adresse) i 2020. Det er nær en fordobling for 2019.

I september måned deltog vi i Vestegnens Kulturuge i et samarbejde med Ishøj Bibliotek med en udstilling i monteret tilknyttet Ishøj Biblioteks udstilling "Vores Kvarter". Til Vestegnens Kulturuge fik vi også afviklet en guidet cykeltur indenfor temaet. Vi startede på udstillingen på biblioteket og cyklede igennem Ishøjs forskellige kvarterer med fokus på kulturens rolle for fællesskaber igennem tiden. Vi så på strandenge, forsvundne kroer, moderne bebyggelser og fyrstegrave med fokus på fællesskaber gennem tiden her i byen. Endelig har vi produceret en plancheudstilling om Strandparken. Arbejdet er lavet i et samarbejde med Thorslunde - Ishøj Lokalhistoriske Forening, Ishøj Kommune og Strandparken. Udstillingen planlægges opsat i 2021.

Herlev Kommunes Lokalarkiv

Den store corona-nedlukning i foråret 2020 medførte store ændringer i arkivets drift, hvor vi har fulgt Herlev Kommunes og biblioteks retningslinjer for corona-nedlukning. Nedlukningen betød, at arkivet måtte lukke ned for den ugentlige slægtsforskningscafé samt arkivets grupper af lokalhistoriske frivillige. Ligesom foredrag og byvandring er blevet sat på stop indtil en genåbning igen er mulig. Arkivets kundeservice har kunnet fortsætte problemfrit over mail og telefon takket være det seneste årtis intensive digitalisering af vores samlinger.

I december indledte arkivet et nyt artikelsamarbejde med Herlev Bladet, som følger på de seneste fire års samarbejde om artikelserien "Tidsmaskinen". Arkivet vil fremover levere historiske fotos til Herlev Bladets nye artikelserie med før og nu billeder fra Herlev.

I 2020 har arkivet fokuseret på særligt to strukturelle udfordringer: Dels de langsigtede udfordringer ved fremtidens digitalisering af arkivets samlinger, dels spørgsmålet om

varetagelsen af Herlevs arkivalske kulturarv og relationen mellem kommunearkivets og lokalarkivets samlinger. Sidstnævnte har været accentueret af den planlagte flytning af Herlev Rådhus i 2022.

Ændringerne i arkivets drift i løbet af året gav mulighed for at færdiggøre et billedbogsmanuskript om Herlevs historie i 1950'erne. 1950'erne var det årti, der afgørende transformerede Herlev til en moderne forstad og derfor altafgørende for forståelsen af kommunens historie. Bogen er fondsfinansieret og var oprindeligt planlagt til at udkomme op til jul, men da både den grafiske redaktion og trykkeriet blev ramt af corona-udfordringer udkommer bogen i stedet i 2021.

På medarbejdersiden blev arkivar Karen Kræmers ansættelse forlænget til august 2021. Desuden stoppede vores mangeårige arkivassistent Lone Olsen på arkivet i april. Genbesættelse af stillingen tages op i 2021, når normal arkivdrift igen er mulig.

På billedet ses et udsnit af Herlev Torv i 1950'erne, hvor Herlev Bymidtecenter står i dag.

1950'erne er det mest afgørende årti, hvis man vil forstå Herlevs nyere historie. Lokalarkivets bog om årtiet er skrevet for at imødegå manglen på historiske udgivelser om Herlevs historie samt at imødegå den store interesse for historiske billeder vi møder overalt i vores some-formidling. Bogen er skrevet til alle der interesser sig for Herlevs og forstædernes historie.

Den røde tråd i lokalarkivets virke er, at skabe bevidsthed om den lokale kulturarv og historie. Med bogen har vi skrevet en letlæst og billedrig bog, der opsamler de væsentligste udviklingstræk i Herlevs transformation til bykommune. Som sådan henvender bogen sig også til undervisningen af de ældste skole- og gymnasieelever i kommunen.

Blaakildegaard

På trods af nedlukning af arkivet og hjemsendelse i perioder har vi lavet flere aftaler om indlevering af materiale, som igen bidrager til yderligere forståelse af lokalhistorien.

Vi har lavet en plan for aflevering af Taastrup Idræts Klubs (TIK) meget store arkiv. TIK er Høje-Taastrup Kommunes største forening og dokumentationen af idrætslivet gennem tiderne er en yderst vigtig brik i lokalhistorien.

Inge Aasmul afleverede den yderst vigtige topografiske samling, der bl.a. indeholder mange originale glasplader fra specielt Taastrups tidlige historie. Vi er i gang med at scanne og registrere indholdet.

Som vanligt vil vi understrege den enorme taknemmelighed til alle givere, der bidrager med materiale til arkivet.

Vi nærmer os 30.000 fotos, der er lagt ud på Arkiv.dk. Det foregår via ARKIBAS, der er vores registreringsprogram for lokalarkiverne. Vi kan i programmet vælge at offentliggøre registreringerne. I alt har vi haft 108.500 unikke hits på vores fotos i 2020 og godt 75 procent af samtlige fotos har der været søgt på.

Covid har betydet, at vi ikke har været så meget på Blaakildegaard, men alle medarbejdere og frivillige har arbejdet med registreringsopgaver hjemmefra. Vi har lavet tilretninger af gamle registreringer, lagt bedre digitale fotos op og ikke mindst geotakket en masse registreringer, så man nu ved hjælp af koordinater kan søge på steder og adresser på kort.

Det giver et helt nyt lag i søgninger og visualisering af vores databaser.

Stedets meget store udfordring er helt klart manglende plads. Det fysiske arkiv har de sidste 15 år haft en vækst på 75 procent. Det betyder store udfordringer i opbevaring af lokalhistorien under betryggende forhold. Vi har fyldt vores arkiv og magasiner til bristepunktet. Der skal fremadrettet ses på Blaakildegaards fysiske rammer og muligheder for at udvide og indrette lokaler på stedet, som kan fremtidssikre arbejdet og udviklingen af lokalhistorien.

Køgevej og Valbyvej, 1914. Fra Inge Aasmuls samling.

Køgevej udfor nr. 71, 1928. Fra Inge Aasmuls samling.

PERSONALE KROPPEDAL 2020

Anders Dalsager, Museumsinspektør, Nyere tid
Bo Berggren Jensen, Arkæolog, undersøgelser
Celine Maria Vacher, Museumsassistent
Christa Rosager, Registrator, IT
Darius Monfared, Arkivleder
Elin Søborg, Frivillig arkæolog BA
Inge Merethe Vest-Andersen, butiksansvarlig
Jens Henrik Jønsson, Emeritus, Arkæologi
Jonas Hasemann Sigurdsson, Museuminspektør, Arkæologi,
Tilsyn med fredede fortidsminder
Julie Kellberg Ring, Skoletjeneste og formidling
Kenneth Faye Paulmann, Museumstekniker, bygningsfor-
valtning og magasintilsyn
Lars Ljungmann Spatzek, Arkivleder
Lars Occhionero, Museumsinspektør, Astronomihistorie
Linda Boye, Museumsinspektør, Arkæologi, Forskningsan-
svarlig
Lotte Reedtz Sparrevohn, Museumsinspektør, Arkæologi
Mads Thernøe, Museumschef
Majken Morsbøl Petersen, HR medarbejder & Koordinator
Margit Grimm, Arkivmedarbejder
Mette Wethje Skjødt, Konservator
Michala Kure, Regnskabsansvarlig
René Møller Yde, Arkivmedarbejder
Susan Pallesen, Museumsinspektør, Arkæologi
Troels Torp Øhlenschlæger, Arkivleder

TIMELØNNEDE

Joan Olsen
Kim Lerbech
Magnus Hjorth Jørgensen

PROJEKTANSATTE

Daniel Teilmann Olesen
Ditte Kroner Gaarde
Karen Margrethe Kræmer
Kristian Blicher Jepsen
Michala Haarding Larsen
Thaleia Kasimi

BUTIK & OMVISNING

Ahmad Jabbour Al-Khalil
Erik Christensen
Margrethe Winther Brandt
Sandra Holm
Ulla Hyllested Cortz

JOBSKABELSE & PRAKTIK

Gert Hansen
Kim Andersen
Sandra Kempf
Susan Nesrin

BESTYRELSE KROPPEDAL MUSEUM 2020

Udpeget af Albertslund og Høje Taastrup kommuner

Conny Trøjborg Krogh (formand)
Jette Kammer Jensen (næstformand) Fhv. Sekretariatschef
Lars Falsig Pedersen, Fhv. kommunaldirektør
Rasmus Bugge Jensen, Forsker
Finn Søder, Selvstændig
Ulla Lund Hansen, Docent, Dr. Phil. Dr.h.c. emerita, Saxo
Instituttet, Københavns Universitet

Valgt af Kroppedal Museums repræsentantskab:
Per Gustafsson, Formand for Lokalhistorisk Forening i
Albertslund
Søren Kristian Lynggaard, (suppleant), Civilingeniør,
Københavns Astronomiske forening

Valgt af medarbejderne:
Lars Spatzek, Arkivleder. Tilforordnet i bestyrelsen

REPRÆSENTANTSKAB KROPPEDAL MUSEUM 2020

Albertslund Bibliotek: **Mikkel Fabritius Sørensen**
Albertslund Lokalhistoriske Forening: **Per Nilsson**
Albertslund Lokalhistoriske Forening: **Bjarne Andersen**
Arkæologisklubben Flækken: **Jette Svane Hansen**
Danmarkshistorien i Vestskoven: **Eva Møller**
Høje- Taastrup Lokalhistoriske Forening: **Peter Mose
Nielsen**
Høje- Taastrup Lokalhistoriske Forening: **Lisa Møldrup
Ulriksen**
Historisk selskab for Glostrup, Brøndby, Albertslund og
Vallensbæk: **Jens Jørgensen**
Høje-Taastrup Kommunes biblioteker: **Jens Vincents**
Høje-Taastrup Billedskole: **Berit Nørgaard**
Jens Christian Moesgaard
Kulturelt samråd i Høje-Taastrup Kommune: **Ruth Trier**
Kulturhuset Birkelundgaard: **Jørn Jensby**
Københavns Astronomiske Forening: **Søren Kristian
Lynggaard**
Københavns Universitet, Niels Bohr Instituttet: **Erik Høeg**
Landsarkivet for Sjælland: **Erik Nørr**
Ledøje-Smørum Historisk Forening: **Finn Sølvbjerg Hansen**
Ledøje-Smørum Historisk Forening: **Knud Aage Larsen**
Malmø Museer: **Anders Reinsart**
Nils Engberg
Ole Thun
Peter Thorning Christensen
Poul Sverrild
Rødovre Lokalhistoriske Forening: **Thomas Lilliebjerg**
Raadvadcentret, Håndværk: **Søren Vadstrup**
SAXO instituttet, Københavns Universitet: **Ulla Lund
Hansen**
Stenløse Historiske Forening: **Pia Dybdahl**
Teknologisk institut: **Peter Cordsen**
Tværpilen Høje-Taastrup: **Ann Welling**
Tværpilen Høje-Taastrup: **Anders Elman Hansen**
Vestvoldens Venner: **Peder Ellegaard Larsen**
Vikingelandsbyen: **Klaus Mynzberg**
Vikingelandsbyens venner: **Jette Bonde**
Ølstykke Historiske Forening: **Hanne Mogensen**

